

DINÀMIQUES DE GRUPS

Als grups humans apareixen dinàmiques, és a dir, patrons de relacions entre els integrants del grup, que impliquen aspectes com rols, estils de comunicació, identitats compartides, etc., que afecten les actituds, les motivacions i els comportaments dels membres del grup.

Aquestes dinàmiques no tan sols són conductuals, sinó que també són el reflex d'**una 'cultura' de grup**, un seguit de creences, valors, símbols, identitats, etc., compartides pels membres del grup, una mena de 'camp d'informació' de (els membres de) el grup.

L'actitud i el comportament d'un infant concret, per tant, no tan sols és el resultat de la personalitat del nen/a, sinó també de les dinàmiques que emergeixen entre els membres del grup.

Algunes dinàmiques són constructives -és a dir, estan al servei dels objectius i valors definits per al grup-, mentre que d'altres poden ser contràries a aquests objectius i valors.

En conseqüència, com a educadors, no tan sols cal especificar **objectius de desenvolupament** per a cada infant, sinó també **per al grup sencer**, com si fos una entitat real pròpia.

1. OBJECTIUS PER AL GRUP

A més dels objectius per a cada infant, ens plantejem els següents objectius per al grup de referència:

A) Clima de convivència

Un contínuum de: Respecte → Tolerància → Cordialitat → Amabilitat → Suport mutu

B) Inclusió

Un contínuum de: No Exclusió → Inclusió conscient → transcendència de la identitat grupal

C) Equilibri i igualtat

Un contínuum de: No jerarquies de poder → Rols constructius → Equilibri entre donar i rebre

D) Cohesió i vincles

Un contínuum de: Afinitats → Confiança → Amistat

Podem analitzar en quin grau de desenvolupament es troba un grup, en relació a cada objectiu, i afavorir activitats i dinàmiques per tal que evolucioni.

2. DINÀMIQUES DE GRUP

El terme '**dinàmiques de grup**' s'utilitza habitualment per fer referència a dues realitats: (i) els patrons de relacions que es donen quotidianament entre els membres d'un grup, i (ii) les activitats i accions que prenen els educadors per afavorir el canvi en els patrons de relació del grup.

En relació al segon significat del terme, **per a cada àmbit o objectius del grup, podem pensar accions i activitats tant per assolir un subnivell, com per fer-lo evolucionar al següent**. Així, per exemple, en l'àmbit de la Inclusió, podem pensar accions i activitats per tal que no es donin exclusions i, un cop assolit això, per afavorir també la inclusió conscient. I d'aquesta manera, afavorir una dinàmica de grup diferent.

En general, **podem incidir en el grup de tres maneres:**

a. Portar a terme i/o promoure accions diferents durant les activitats quotidianes. L'eina principal en aquest apartat és el propi educador: la seva **presència-gravetat-vincle**.

Per exemple, en el cas que es donin exclusions, podem fer accions com:

- i. **Limitar provisionalment** certes decisions dels nens que deixin fora algú del grup, fins i tot si es donen el seu temps lliure;
- ii. **Agrupar els infants de manera diferent** per a alguna activitat (seure a la rotllana, a l'estona de competències, a l'exterior, etc.)

O en una situació d'un infant que interromp constantment a la rotllana, podem

- iii. **Atorgar rols provisionals que focalitzin l'atenció i mobilitzin rols.** Podem demanar l'infant que tingui el rol de portar el temps en les intervencions (així pot obtenir l'atenció que busca a través d'una dinàmica a favor dels objectius constructius del grup).

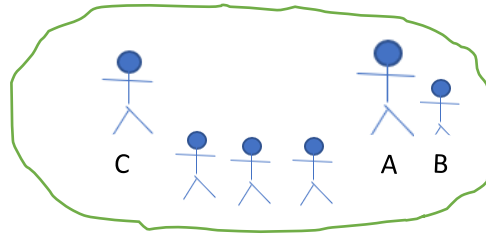
b. Portar a terme activitats concretes per treballar algun aspecte. Aquestes activitats poden ser de diferents tipus:

- i. **Activitats per prendre consciència de la dinàmica que es dona.** Percebre l'escenari, els rols i les accions que s'hi donen. Per exemple, un teatret on s'escenifiqui una dinàmica de 'bromes pesades' (manca de respecte i jerarquia de poder). Aquestes situacions han de ser 'artificials', no un recull del que hagi passat en la realitat en un moment donat, per tal que no hi hagi tanta resistència emocional i implicació de l'autoconcepte.
- ii. **Activitats per modelar i practicar estratègies** per fer front a aquestes situacions, ampliant així les possibilitats d'accions. Per exemple, a través de role-plays sobre situacions inventades de conflicte, o jocs per a cada subàmbit: jocs de cohesió, confiança, assertivitat, inclusió, ...
- iii. **Activitats per gaudir i crear un 'camp d'informació' diferent.** Per exemple, jocs que impliquin la interacció en parelles o petit grup amb un objectiu comú.

c. Establir una cultura de grup diferent. Aquesta cultura o 'camp d'informació' del grup és el resultat de diversos aspectes:

- i. **La història del grup, que potser cal resignificar.** Per exemple, si s'hi ha donat exclusions, jerarquies de poder, manques de respecte, etc., cal 'fer net' d'això, que potser implica reconèixer-ho, aprofitar-lo com a font d'aprenentatge, i donar-li un tancament, amb un compromís per estar-hi atents. Cal transcendir el rol de víctimes i culpables.
- ii. **Les creences i els valors de referència.** Tant a través del què diem, com del clima que s'hi respira, i de les reflexions que afavorim. Per exemple, el clima de silenci a les rotllanes, l'ordre, cura i austeritat amb els materials, els silencis, els tempos, etc.; però també a través de la lectura de contes, documentals, anàlisi de notícies reals, reflexions, etc. I podem establir explícitament normes i valors de referència de com ens relacionem i convivim a l'escola.
- iii. **El camp energètic més subtil.** No tinc gaire idea d'això, però no deixa de ser curiós que els grups d'infants i el grup d'adults que els cuiden sovint viuen 'escenaris' semblants al mateix temps. Per exemple, escenaris de conflicte, exclusions, judici – separació, etc.

EXEMPLE D'INTERVENCIÓ AMB 'A' EN UNA DINÀMICA DE 'BROMES I MOLÈSTIES'

Les intervencions que es recullen aquí no esgoten totes les possibilitats i tan sols se centren en A, no en tot el que es pot fer amb la resta.

Què podem fer:

En l' ABANS:

1. Recordar (re-cordar, tornar a passar pel cor), el focus d'atenció. Valorar si hi ha voluntat i disponibilitat. Si cal, recordar la conseqüència. Sempre des del vincle sa: autoritat afectiva.

En l' ARA:

1. Molta presència per evitar al màxim les accions molestes. Especial cura a les transicions i l'exterior.
2. En cas que A no estigui present (i el cotxe vagi sol), limitar i/o recordar una vegada la norma.
3. Si es troba receptiu i disponible, però li costa sostenir el neguit, donar-li una tasca a favor del grup (per exemple, a la rotllana, prendre torns, temps, temes....)
4. Si hi ha transgressió de la norma, Aturar la situació. Si s'escau, donar espai per a que hi hagi un diàleg entre els implicats.
5. Aplicar la conseqüència parlada en tutoria individual.

En el DESPRÉS:

6. Tutoria per poder resignificar el que ha passat. Focus en com s'ha quedat. Focus en l'oportunitat. Focus en la invitació a reequilibrar la relació amb C i tancar la situació.
7. Si cal, diàleg entre A i C per reequilibrar i tancar la situació. Els infants han de sentir que hi haurà un adult que vetllarà per tal que allò que expressen que els molesta no passi.

AMB EL GRUP

1. Role play per dramatitzar una situació de 'bromes molestes'. Descobrir rols. Presentar models d'accions que poden fer: A per aconseguir el que busca (atenció, interacció, broma) d'una manera que senti bé als altres. B: per trobar el mateix, per si mateix; C per expressar el què no agrada o anar a buscar l'acompanyant; La resta per expressar als altres el què està passant i no seguir la dinàmica.
2. Jocs tranquils de cohesió de grup, que no afavoreixen fer el 'pallasso', com ara jocs de coneixement dels membres del grup. Es poden fer parelles entre nens/es, per tal que es trobin i es facin preguntes divertides entre ells, per exemple, entre A i C. I que les hagin de presentar després al grup. Preguntes com: Explica una anècdota divertida que et va passar quan eres més petit.
3. Jocs de fer el pallasso en parelles. Es tracta de fer riure els altres, però amb un seguit de 'normes', com ara: no us podeu riure d'un altre, imitar-lo o criticar-lo. O jocs de com aconseguir que l'altre faci alguna cosa, però sense poder fer ús de la paraula.